

Foto: Heine Sand Kristensen

Vi er skabt til at skabe

- Billedkunstoffaget skal tilføres flere timer og ressourcer, og det skal ikke lægges sammen med sløjde og håndarbejde, hvis det står til SFs folkeskoleordførere

Af Mik Aidt

SFs folkeskoleordfører Pernille Vigsø Bagges egne to små døtre skal ikke gå i folkeskolen, fordi den kategorisk nedprioriterer de praktisk-musisk-kreative fag.

Hun fremhæver billedkunstoffagets særlige muligheder for at højne elevernes selvværd, og hun er overbevist om, at det at kunne skabe noget og se, hvad man har skabt, har afgørende betydning for hele vores eksistens.

Pernille Vigsø Bagge kvier sig ved at indrømme det.

"Det er hårdt for en SF'er at skulle træffe den beslutning, at ens børn ikke skal gå i en folkeskole. Men jeg

har valgt, at mine børn skal gå på en friskole ud fra den betragtning, at på folkeskolen i vores lokalområde har man valgt at nedprioritere de praktisk-musisk-kreative fag fuldstændig. De er helt nede under minimums-timetallet på skoleskemaet, og så hører man tilmed om, at der er timer, som bliver aflyst. Jeg ved, at mine døtre nok skal lære at læse, skrive og regne, men jeg er bevidst om, at jeg ikke kan bibringe dem den musikalitet, den kreativitet, og den praktiske tilgang til læring, som de praktiserer på friskolen. Så jeg må med skam indrømme, at jeg er en af de dér krystere, der har valgt folkeskolen fra."

Så meget desto mere ser Pernille Vigsø Bagge det som sin mission at

få lavet om på folkeskolen.

"Sammen med Socialdemokratiet har SF lavet et skatteudspil, som - hvis vi kommer til regeringsmagten efter næste folketingsvalg - vil frigive to milliarder kroner om året til folkeskolens drift. Ikke til nybygninger og anlæg, men til drift. Jeg er ligeglad med, at Bertel Haarder bliver ved med at sige, at "vi har verdens dyreste folkeskole." Vi er nødt til at gøre den dyrere endnu - og sikre, at vi for eksempel kommer ned på max 24 elever i klassen. Der skal også helt andre boller på suppen i forhold til lærernes efteruddannelse. Og så skal de praktisk-musisk-kreative fag opprioriteres," siger hun.

Kunsten på væggen

Christiansborg er en bygning med mange gange, trapper og krinkelkroge – og på ruten til sit kontor fører Pernille Vigsø Bagge det fremmødte trekløver fra Danmarks Billedkunstlæreres landsstyrelse gennem en lang gang, hvor der hænger det ene portrætmaleri efter det andet af forhenværende folketingsmedlemmer og ministre. "Gangen bliver kaldt "øre-gangen", fordi man kan se ét øre på hvert af portræterne," fortæller hun. "Og læg mærke til, at de alle sammen er portrætter af mænd. Undtagen ét. Og prøv at se..." siger hun mens hun stopper op foran et maleri af en ældre kvinde: "Hun er – som den eneste af dem alle – malet med en smilende, åbentstående mund. I gamle dage var det typisk kun kvinder, som blev portrætteret med åben mund – og jeg har fået at vide, at det at sidde med åben mund faktisk blev opfattet som et tegn på, at man var lidt ubegavet. Hun smiler, men med åben mund..."

"Her står vi allerede midt i en billedanalyse!," griner landsstyrelsens formand Alice Carlslund.

I sin afsøgning af, hvilken rolle billedkunsthaget tildeles i det politiske spil mellem murene på Christiansborg, har hun sammen med Ulla English og Heine Sand Kristensen bedt om et møde med SFs folkeskole- og børneordfører den 12. november.

Den interesse, som 34-årige Pernille Vigsø Bagge udviser for billedkunsten på væggene i Christiansborg, har hun haft lige siden hun selv gik i folkeskolen. Hun var nemlig rigtig glad for billedkunsthaget, fortæller hun:

"Jeg gik utroligt meget op i det. Ikke at jeg vil påstå at jeg er særlig god til det, men jeg har altid holdt meget af det. Og da vi så ikke skulle have formning mere efter 5. klasse – det var i 1985 – så begyndte jeg at gå til tegning i min fritid, fordi jeg blev meget inspireret af en dygtig lærer. Vi var flere fra klassen, som i stedet for at gå til fodbold og håndbold, som var det mest udbredte i Nordjylland, så gik vi til tegning. Så faget har betydet meget for mig.

Disrespekt for fagligheden

"Men jeg må også sige, at i dag synes jeg – set retrospektivt – at det var en gammeldags undervisningsform, vi havde. Set i forhold til, hvad der ske-

te i gymnasiet, hvor faget fik lov at folde sig ud. Jeg kan huske, at da jeg kom i gymnasiet, undrede jeg mig over, hvorfor man ikke også i folkeskolen dog havde taget nogle af de metoder og tilgange til sig, som vi lærte i gymnasiet."

Der er jo sket meget med faget siden da. Har du sørget for at få opdateret din viden om, hvad billedkunsthaget er i dag?

"Ja, jeg har fundet ud af, at det er en ganske anden tilgang, man har til faget i dag. Og jeg må sige, at jeg er bekymret over den mangel, der er på linjefagslærere, fordi jeg kan jo høre, at billedkunst i dag er meget mere avanceret, end dengang vi havde formning i starten af 1980'erne. Det kræver altså noget andet end én, som giver børnene nogle farver og et stykke papir. I dag involverer det IT, og det involverer, at børnene også kommer ud og ser kunst og billeder i samfundet og på kunstmuseerne.

Jeg arbejdede som lærer på en skole i fire år –Vilsted Friskole – og jeg må til min skam sige – og nu må I ikke blive alt for sure på mig! – at jeg underviste i billedkunst i et halvt år. Jeg syntes ikke jeg var godt klædt på til det, og det er jo det værste: en lærer, der ikke føler sig hjemme i faget.

Af samme grund er jeg meget i mod tanken om, at billedkunsthaget skulle lægges sammen med sløjd og håndarbejde. Jeg synes det er en disrespekt for den faglighed, der ligger i de enkelte discipliner. Det svarer fuldstændig til, hvis man sagde, at "historie, dansk og matematik – det er jo lidt den samme smøre, så dem lægger vi da sammen i ét samlet fag." Det kunne man aldrig finde på. Og det er en nedprioritering af de praktisk-musiske-kreative fag – eller hvad vi nu skal kalde dem – som viser, at man slet ikke har forstået, hvad det er, dette land er skabt af. Nemlig iværksættere. Folk, der har været i stand til at skabe. Det er jo i høj grad det, som Danmark har vundet på og overlevet på. Det er en nedprioritering af nogle kompetencer, som har været vigtige for Danmark set i historisk perspektiv, og som så sandelig også er det fremadrettet. Billedkunsthaget er vigtigt i forhold til, at hele multimedie-verdenen og videnssamfundet handler om visuel viden."

Anbefalinger frem af skuffen

På et tidspunkt indkaldte Pernille Vigsø Bagge undervisningsministeren til samråd, fordi hun synes, han havde "snydt på vægten" omkring hvad han havde lovet i forhold til prioriteringen af den såkaldt 'kunstnerisk-kreative fagblok'.

Og skulle Pernille Vigsø Bagge pludselig se sig selv sat til rette i stolen som den næste undervisningsminister, er hun ikke i tvivl om, hvad hun først vil sætte i gang:

"Vi skal tage udgangspunkt i den meget fantastiske undersøgelse, som professorerne Anne Bamford og Matt Qvortrup lavede – 'The ildsjæl in the classroom'. Som minister vil jeg simpelthen tage fat i de anbefalinger, fordi noget af det værste, der er sket under denne her regering, det var dengang, da daværende statsminister Anders Fogh Rasmussen – jeg tror det var i sin nytårstale for syv år siden – fik aflivet et kvalificeret viden her i landet. Det var "væk med eksperterne" og "væk med rundkredspædagogikken", og dermed begyndte man at tilsidesætte de mennesker, der havde forstand på læring og undervisning – folk, som ved, hvad der gavner og hvad der virker. De her gode anbefalinger i Bamford-rapporten, der kommer fra eksperter, som rent faktisk ved noget om de praktisk-musiske og kunstneriske fag, dem har regeringen jo valgt at se bort fra.

Anders Fogh har ødelagt så meget ved at kaste sit had på 'rundkredspædagogikken', som jo i virkeligheden er det eneste rigtige i det samfund, som vi bevæger os ind i. Dér – i fremtidens samfund – bliver vi nødt til at kunne agere og navigere i en rundkreds – og det er det, vi kommer til at skulle hele vores liv igennem."

Billedkunst et dannelsesfag

"Jeg tror, at det er så dybt nedfældet i mennesker, at vi skal skabe noget og at vi også skal se på noget, vi selv har skabt. Jeg genfortæller ofte en historie, som en kunstnerinde har fortalt mig: at blandt de allerførste menneskearter her på Jorden, der var det den art, som frembragte hulemalerier og musikinstrumenter, som klarede sig bedst i evolutionen. De andre frembragte udelukkende våben og nedlagde bytte. Men det var dem, der havde overskud til også at udtrykke sig kunstnerisk, som overlevede.

Og så ved man jo ikke hvad der kommer først – det er som den med hønen eller ægget. Men det er et godt billede på, at kunsten ikke er et "luksus" hjernetillæg – det med, at vi godt kan lide at se på noget smukt. Det lyder højtravende, men jeg tror faktisk det er rigtigt, at det er en indlejret del i hele vores eksistens, at vi skal kunne skabe noget. Og vi skal kunne se, hvad vi har skabt.

Du kan jo bare se på de små børn – de begynder helt selv at bygge tårne op. Og har de ikke klodser, så finder de nogle sten som byggemateriale. Det må være en dybt iboende trang og evne i os, som kan udfoldes til det sublime. Og derfor synes jeg at billedkunstfaget skal opfattes som en del af den *almindelige* dannelse. Det har jo heddet sig tidligere, at et dannet menneske var et, som havde læst litteratur og lyttet til en masse klassisk musik. Der mangler utroligt mange dimensioner i den opfattelse. At man har blik for, hvordan folk kan udtrykke sig skabende og kunstnerisk – at man kan afkode sin omverden og hvordan verden hænger sammen, for eksempel."

Fra 6. til 9. klasse

"Da regeringen i 2007 gav eleverne en ekstra dansktime og en ekstra historietime, syntes jeg, det var rigtigt fantasiløst og forkert. Vi ved jo, at det koster cirka 70 millioner kroner årligt per ekstra time, man indfører i folkeskolen. Det var rigtigt mange penge skudt efter folkeskolen på en dårlig måde. Regeringen gjorde det med en begrundelse i en PISA-undersøgelse af elevernes dårlige læsefærdigheder og en tro på, at hvis børnene har svært ved at læse, så skal vi bare give dem mere af det samme – altså mere danskundervisning.

Men hvorfor ikke i stedet opprioritere nogle af de fag, som vi ved, at også de svageste elever kan klare sig i? – nemlig de praktisk-musiske og kreative fag.

Hvis vi ruller den ekstra dansktime og den ekstra historietime tilbage igen, så får vi råd til at indføre timer i de kunstneriske fag hele vejen over fra 1. til 9. klasse. Så simpelt kan det gøres.

Vi er nødt til at flytte os fra industrisamfundets skole og frem til den skole, vi skal have for fremtiden. At tænke i tværfaglighed. At tænke i, at man i *alle* fag i en dansk skole arbejder med dansk.

Vi har jo set hvad konsekvensen har været i de seneste år med det her rigide fokus på dansk og matematik. Undersøgelser viser, at skolerne har nedprioriteret billedkunst, musik-, sløjd-, og håndarbejdsundervisningen. Alle de fag, hvor børn kan lære på en alternativ måde.

Regeringen har fået indrettet en folkeskole, hvor den laveste femtedel i klassen får lov at føle sig som en fiaske – over hele linjen. Dér tror jeg, at de praktisk-musisk-kreative fag har nogle helt særlige muligheder for at give succesoplevelser til de elever, som i det nuværende skolesystem ender som taberne, der går ud af skolen uden det fornødne selvværd. Det værste man kan gøre ved et skolebarn er at lade det forlade 9. klasse med en dårlig fornemmelse af egne evner. I billedkunstfaget ville de kunne prøve at bruge deres krop og deres sanser på andre måder. Men man har fuldstændig udelukket kroppen i folkeskolen i dag."

Skal billedkunst så være et prøvefag?

"Jeg kan godt forstå, at billedkunstlærerne nok vil opleve det som et løft til faget, hvis det bliver et prøvefag. Det vil give en oplevelse af, at faget er lige så vigtigt som de andre prøvefag. Så det støtter jeg, selv om jeg personligt synes, det er en dårlig vej at gå. Jeg har aldrig rigtig været tilhænger af eksaminer. Jeg har talt med rigtigt mange mennesker, som har fået dårlige oplevelser med sig fra deres grundskole – i forhold til folkeskolens afgangsprøve. Jeg tror på, at den engagerede lærer, den gode trivsel i klasselokalet og de gode undervisningsmaterialer er det, der skal bære god læring i det her land – og ikke om man skal til en prøve eller ej.

Men jeg erkender også, at det er svært at finde noget, der ideelt kan sættes i stedet for prøven, som både elever og forældre har vist sig at være meget glade for. Jeg kan jo desværre konstatere, at vi lever i en verden, hvor den mundtlige tradition er ved at gå fløjten. Nu skal alt skriftliggøres og testgøres. Vi opdrager vores børn til, at hvis man er en succes i dette samfund, så kan der sættes pris på – et tal, en eksamens karakter."

Optagelsessamtaler

Hvis eleverne ikke skal have prøver, hvad skal så stilles i stedet, når de skal videre i uddannelsessystemet?

"Man kunne lave optagelsessamtaler. Det er *rigtigt* ressourcekrævende, det ved jeg godt. Men prøv at se på de andre lande, hvor man har prøvet at lave optagelsessamtaler på den undervisningsinstitution, som eleven ønsker gå videre til, og læg mærke til, hvilken succes, de har haft med det. Så vi undgår alle de 'drop-outs' og omvalg, som vi ser i dag, fordi eleven på den måde får en bedre vejledning.

Med til en alternativ vej hører også, at vi skal have en fem-årig læreruddannelse med meget mere vægt på gode, lange praktikophold på skolerne. Man skal turde sætte de studerende ud i et helt års praktik.

Og vi skal have en systematisk efteruddannelse. Der er kommet en stor OECD-undersøgelse for nogle måneder siden, som viser, at Danmark ligger helt i bund i forhold til lærernes efteruddannelse. Der er stort set ikke nogle lærere i dette land, der har været på efteruddannelse i 10 år! I Finland har man som lærer *pligt* til at efteruddanne sig minimum tre dage årligt. Dét synes jeg er en interessant ordning.

Det er en måde at sætte pris på lærerne på.

Og så synes jeg selvfølgelig, at det er vigtigt, at lærerne får lov at undervise i deres linjefag, som de har fra læreruddannelsen. Og at man ikke pludselig siger til en lærer: "Kan du ikke lige tage dem dér og undervise dem lidt i billedkunst?" – sådan som det skete for mig i sin tid."

- Rapporten *'The ildsjæl in the classroom'* fra 2006 er på 66 sider og kan læses her: www.uvm.dk/annebamford
- Rådgivningsgruppens anbefalinger fra 2008 er på otte sider og kan hentes på www.uvm.dk (søg: 'rådgivningsgruppen')
- Pernille Vigsø Bagge skriver løbende om sit politiske arbejde i en blog på www.sf.dk/bagge
- SFs skolepolitik kan læses på www.sf.dk (søg: 'skolepolitik')